

L.dz. ZG PTG/32/2017

Warszawa, 6 lutego 2017 r.

List otwarty do polskich Geografów

Szanowni Państwo,

Pozwalam sobie zwrócić się do Państwa taką niecodzienną drogą, ale uznałem, że tylko w ten sposób mogę nawiązać kontakt z większością polskich Geografów, zarówno tych związanych z Polskim Towarzystwem Geograficznym, jak również z Przyjaciółmi i Kolegami, którzy pozostają poza naszym Towarzystwem. Chciałem przekazać kilka ważnych informacji, które – mam nadzieję – zainteresują całą Wspólnotę Geografów.

W 2018 r. będziemy uroczystie obchodzić Jubileusz 100-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Geograficznego, które zostało założone w dniu 27 stycznia 1918 r. w Warszawie, a więc u progu odzyskania przez Polskę niepodległości. Wśród założycieli PTG byli m.in. Władysław Gorczyński, Stanisław Lencewicz i Ludomir Sawicki, a funkcję Przewodniczącego PTG pełnili m.in. Eugeniusz Romer, Stanisław Leszczycki i Jerzy Kondracki.

Wielowiekowa aktywność na różnych polach kolejnych pokoleń Geografów utorowała drogę do uformowania się – obok świadomości geograficznej – również społecznej świadomości narodowej, niepodległościowej. Geografowie mieli znaczący udział w Paryskiej Konferencji Pokojowej (1919-1920). Zwłaszcza działalność E. Romera miała istotny wpływ na przebieg granic odradzającego się państwa polskiego. Towarzystwo od zarania swego istnienia aktywnie zaangażowało się w dzieło tworzenia niepodległego Państwa Polskiego oraz odbudowy państwowości polskiej. Liczne badania z zakresu geografii fizycznej i antropogeografii prowadzono na potrzeby gospodarki narodowej (początki „geografii stosowanej”). Geografowie mieli znaczący udział w powstawaniu pierwszych planów zagospodarowania przestrzennego. Doprowadzili do ujednoczenia w skali kraju nazewnictwa geograficznego. Rozwijali akcję dokształcania nauczycieli, m.in. w formie licznych kursów i wycieczek. Organizowali wyprawy badawcze.

Rosła ranga PTG na forum międzynarodowym. Międzywojenna Polska była organizatorem dwóch wielkich imprez geograficznych: II Zjazdu Słowiańskich Geografów i Etnografów (1927) oraz XIV Kongresu Międzynarodowej Unii Geograficznej (1934). Patronat honorowy nad Kongresem objęli: Marszałek Józef Piłsudski oraz Prezydent RP Ignacy Mościcki. Funkcję wiceprezydenta MUG pełnili w tym czasie Eugeniusz Romer i Stanisław Pawłowski.

Szczególnie w okresie II wojny światowej Członkowie PTG działali na różnych odcinkach o zachowanie w społeczeństwie ducha polskości. Geografowie walczyli z wrogiem niemieckim i sowieckim na polu walki, ale również na niwie naukowej (np. w wydawnictwach Armii Krajowej). Angażowano się w tajne nauczanie na poziomie uniwersyteckim i szkolnym. Geografowie pełnili odpowiedzialne funkcje w Państwie Podziemnym i w AK (m.in. w utworzonym w 1943 r. Szefostwie Służby Geograficznej KG AK o kryptonimie „Schronisko”). Wielu Członków PTG za manifestowaną postawę Geografa-Polaka zapłaciło najwyższą cenę – własne życie. Śmierć ponosili w niemieckich obozach koncentracyjnych, sowieckich łagrach, podczas publicznych egzekucji. W Katyniu zamordowano większość kadry oficerskiej korpusu Geografów pracujących w Wojskowym Instytucie Geograficznym. W okresie wojny zmarł z powodu braku lekarstw ciężko chory Prezes PTG Antoni Sujkowski, życie stracili Stanisław Lencewicz (Warszawa), Jerzy Smoleński (Kraków), Stanisław Pawłowski (Poznań).

Po II wojnie światowej Geografowie włączyli się w proces odbudowy zniszczonej Polski i zagospodarowania tzw. Ziemi Odzyskanych. Brali udział we wszystkich koncepcjach zagospodarowania przestrzennego kraju, pracach nad zmianami podziału administracyjnego, prognozowaniu zmian społeczno-gospodarczych, planach ochrony środowiska, itd. Współcześnie aktywnie uczestniczą również w opracowaniu strategii i planów rozwoju na wszystkich szczeblach administracji samorządowej. Dzięki wybitnym umysłom, nowatorskim koncepcjom i ideom, ale także wytężonej pracy wielu uczonych i społeczników – Geografów i Członków PTG, wniesiono znaczący dorobek do geografii światowej.

Współcześnie Polskie Towarzystwo Geograficzne jest największą organizacją naukowo-zawodową i społeczną Geografów, skupiającą przedstawicieli wszystkich subdyscyplin. W 2006 r. zostało wpisane na listę organizacji pożytku publicznego. Na początku 2017 r. działało 21 Oddziałów (17 regionalnych i 4 merytoryczne) oraz 10 komisji problemowych. Towarzystwo liczy około 1500 Członków, wydaje trzy regularne czasopisma: „Czasopismo Geograficzne”, „Polski Przegląd Kartograficzny” i „Teledetekcję Środowiska” oraz wiele serii wydawniczych.

Wyrazem uznania dla rosnącej rangi polskiej Geografii był wybór Polaków do najwyższych władz Międzynarodowej Unii Geograficznej. W latach 1968-1972 S. Leszczycki pełnił funkcję Prezydenta MUG. Był pierwszym Polakiem piastującym to zaszczytne stanowisko. W 2014 r. w Krakowie odbyła się Konferencja Regionalna MUG, której współorganizatorem było PTG. W konferencji uczestniczyło ponad 1500 Geografów z całego świata. W 2014 r. odbyła się w Polsce już druga Międzynarodowa Olimpiada Geograficzna. Od 1996 r. nasi młodzi geografowie sześciokrotnie zdobywali grupowo złoty medal tych Olimpiad.

Stulecie Polskiego Towarzystwa Geograficznego w 2018 r. będzie świętem całej polskiej Geografii. Pragniemy, aby Jubileusz odbywał się godnie, z podkreśleniem rangi Towarzystwa i naszej Geografii.

Obchodom jubileuszowym planujemy nadać uroczysty i podniosły charakter. W 2015 r. Komitet Nauk Geograficznych PAN podjął uchwałę o uznaniu Roku Jubileuszowego 2018 *Rokiem Polskiej Geografii*. Czynimy starania, aby podobną uchwałę podjął Sejm RP. W Warszawie odbędzie się jubileuszowy Kongres Geografii Polskiej. Przewidywane są też inne konferencje, wystawy oraz specjalne wydawnictwa. Chcemy wmurować pamiątkową tablicę. Spodziewamy się przyjazdu wielu gości zagranicznych. Mamy nadzieję, że to wyjątkowe wydarzenie pozwoli Geografii polskiej odzyskać należne jej miejsce w świadomości społecznej i w życiu kraju.

Realizacja przedstawionych zamierzeń wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Niestety obowiązujący w Polsce system finansowania organizacji i stowarzyszeń nie stwarza PTG możliwości nawet na realizację podstawowych zadań statutowych. Jedynym stałym źródłem dopływu finansów są odpisy (25%) ze składek członkowskich. Ten środek finansowania jest jednak niewystarczający. Możemy jedynie utrzymywać biuro PTG z niewielką obsadą personalną (pół etatu), prowadzić bieżącą korespondencję, opłacać czynsz za wynajem lokalu i dokonywać zakupu symbolicznych nagród rzeczowych dla laureatów Konkursu na najlepsze prace magisterskie.

W tej sytuacji pozwalam sobie zwrócić się do wszystkich polskich Geografów z gorącym apelem o przekazanie na rzecz Polskiego Towarzystwa Geograficznego 1% odpisu podatkowego od PIT za rok 2016, a jeżeli to jest możliwe – również od PIT 2017.

Uzyskane tą drogą środki zostaną przede wszystkim przeznaczone na realizację zadań związanych z Jubileuszem Polskiej Geografii. Równocześnie zobowiązujemy się do składania Państwu sprawozdania z wykorzystania otrzymanych środków finansowych, które będziemy prezentować na naszej stronie internetowej na początku każdego nowego roku kalendarzowego.

*Licząc na odruch Serca polskich Geografów
pozostaję z głębokim szacunkiem,*

Przewodniczący
Zarządu Głównego PTG
Prof. dr hab. Antoni Jackowski